

LUND UNIVERSITY

En kris med många bottnar

Lenhag, Mi

Published in:
Helsingborgs Dagblad

2014

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Lenhag, M. (2014). En kris med många bottnar. *Helsingborgs Dagblad*. <https://www.hd.se/2014-03-05/en-kris-med-manga-bottnar>

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

En kvinna passerar ukrainska rekryter som får militära instruktioner på Självständighetstorget i Kiev. Tidigare på dagen beordrade den ryske presidenten Vladimir Putin ett tillbakadragande av de tiotusentals ryska trupper som övat nära gränsen mot Ukraina samtidigt som den amerikanske utrikesministern John Kerry var på väg till Kiev. Men fortfarande är stämningen spänd på Krim-halvön.

Foto: EMILIO MORENATTI/TT

► BAKGRUND

En kris med många bottnar

I NOVEMBER AVSTOD Ukrainas politiska ledning från att signera ett avtal som skulle ha inneburit ett EU-närmande. I stället välkomnades vissa ryska erbjudanden, bland annat omedelbara krediter för att rädda Ukrainas hårt pressade statsfinanser.

Trots vinterns kyla i Kiev har hundratusentals demonstrerat i månader. Vad folket protesterat mot var emellertid inte ens i november främst det uteblivna EU-avtalet. I stället har protesterna handlat om folkets brist på möjlighet till verkligt politiskt inflytande, och om korrupta politiker som länge misskött den ukrainska staten. I februari handlade missnöjet dessutom om statens våld mot de egna medborgarna, och nu i mars om Rysslands kränkningar av ukrainsk suveränitet.

En aspekt som ofta nämnts i media – och som aktualiserats än mer av Rysslands militära inblandning i Ukraina – är den så kallade ”öst-västliga splittringen av Ukraina”. Vad rymms i denna formulering, som upprepats, men som sällan förklarats?

Frågan är komplex, och handlar om känsliga ämnen som identitet, nationalitet, språk och historiska folkflyttningar.

DEN RYSKA REGERINGEN, liksom många vanliga ryssar, anser av historiska skäl att Ukraina bör ingå i Rysslands geopolitiska sfär. Ett närmande till EU ses då som onaturligt. De tre östslaviska länderna Ryssland, Ukraina och Vitryssland har ett ursprung i det medeltida Kievriket, vilket ger Ukraina en historisk-symbolisk betydelse i Ryssland.

Att tala om den ryskspråkiga befolkningen

”Vi bör akta oss för enkla etiketter om öst och väst i Ukraina, liksom att tro att ryskspråkiga ukrainare per automatik skulle stödja Rysslands agerande just nu.”

i Ukraina är vanskligt. En ukrainsk medborgare kan ha ryska som förstaspråk, men känna sig som ukrainare och ta avstånd från Rysslands agerande på Krim just nu. Det finns inga tydliga likhetstecken mellan språk, etnicitet och nationell samhörighetskänsla.

UKRAINSKAN ÄR ETT av Europas största språk, men har förtryckts både av den ryska tsarmakten och av Stalins och Brezjnevs sovjetstyre. I folkräkningar uppger vissa ukrainare – som en markering – att deras förstaspråk är ukrainska, även om de till vardags talar ryska. Andra känner att ukrainskan är ett påbud ovanifrån. Men många är faktiskt tvåspråkiga.

Att få hela Ukraina, eller ens Ukraina öster om floden Dnepr som löper från nord till syd genom landet, att bli rysklojalt är just nu högst otänkbart.

Det är dock så att de östra och södra delarna av Ukraina i större utsträckning ser på statskontrollerad och censurerad rysk tv. Ryska som förstaspråk är vanligare, och många ryssar flyttade hit under 1800-talets industrialisering. Industrin i regionen påminner om den ryska, och exporten till just Ryssland är stor.

I UKRAINA HAR MAN under vintermånaderna faktiskt märkt en ökad känsla av samhörighet, där fokus inte varit vilket språk man talat i samma utsträckning som vid den revolutionen 2004, utan önskan om politisk och ekonomisk demokrati.

Från Sovjetunionens bildande 1922 tillhörde halvön Krim den ryska delrepubliken, men gavs 1954 till den ukrainska republiken. Krim förblev sedan en del av södra Ukraina vid självständigheten 1991. Krim består i dag av dels en autonom republik inom Ukraina, med Simferopol som centralort, dels orten Sevastopol, som enligt ett avtal gällande till år 2042, även är en rysk flottbas.

Det är egentligen främst på Krim som en stor andel verkligen även identifierar sig med Ryssland. Detta gäller dock inte krimtatarerna, som under en omfattande deportation 1944 flyttades från Krim till andra delar av Sovjetunionen. Krimtatarerna talar dessutom krimtatariska, som är ett turkspråk. Från 1980-talet har de dock delvis återvänt till Krim. För dem är det ryska agerandet nu mycket hotfullt.

SAMMANFATTNINGSVIS bör vi akta oss för enkla etiketter om öst och väst i Ukraina, liksom att tro att ryskspråkiga ukrainare per automatik skulle stödja Rysslands agerande just nu.

Mi Lennhag
mi@lennhag.com

Mi Lennhag är statsvetare vid Lunds universitet och forskar om korruption i den post-sovjetiska regionen

Palestinier döda i attack

GAZA CITY. Två palestinier har dödats och ytterligare två skadats i en israelisk flygattack på måndagen mot norra Gazaremsan, enligt sjukhuskällor. De döda uppges vara en 31-årig man och en man i 20-årsåldern, enligt palestinska sjukhuskällor.

– Israels flygvapen attackerade terrorister som förberedde att avfyra raketer i norra Gazaremsan, uppger Israels försvarsmakt i ett uttalande.

Spänningarna ökar på Gazaremsan efter de senaste veckornas upptrappning av israeliska räder och palestinska raketbeskjutningar. TT-AFP

Egypten bannlyser Hamas

KAIRO. En egyptisk domstol har förbjudit den palestinska islamistiska gruppen Hamas att genomföra några som helst aktiviteter i Egypten, uppger en anonym domare till Reuters. Hamas är en systerorganisation till Muslimska brödraskapet, som har deklarerats vara en terrorgrupp.

Muslimska brödraskapet och Hamas har anklagats för att ha hjälpt åt att släppa palestinska fångar fria under det tumult som rådde vid den tidigare presidenten Hosni Mubaraks fall 2011. TT-Reuters

► MÅNGA KEMISKA VAPEN UTE UT SYRIEN. En tredjedel av de kemiska vapen som den syriska regimen hade är nu ute ur landet och kommer att förstöras. Bland annat finns en stor mängd senapsgas. TT-Reuters

► SISI GER SIGNAL OM KANDIDATUR. Den egyptiske arméchefen och försvarsministern, Abd al-Fattah al-Sisi, ger nu ytterligare signaler om att han kommer att ställa upp i presidentvalet. TT-Reuters

► TYSKARNA GÅR FRÅN WURST TILL VEGGIE. Allt fler tyskar skippar korven och schnitzeln. I Tyskland är var tionde invånare numera vegetarian, och nu är landet en av de tre länder som leder den vegetariska trenden i Europa, enligt SVT. TT

► TRE POLISER DÖDADE I BAHRAIN. Tre poliser dödades i en bombexplosion i Bahrain i förrgår. Attentatet skedde i den shiadaminerade byn Daih, i utkanten av huvudstaden Manama, vid sammanstötningar mellan demonstranter och polis. TT-AFP